

BEKİR b. ABDULLAH el-MÜZENİ

(بكر بن عبدالله المزني)

Ebû Abdillâh Bekr b. Abdillâh
b. Amr el-Müzenî el-Basrî
(ö. 108/726)**Muhaddis ve fakih tâbî.**

Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Enes b. Mâlik, Abdullah b. Abbas, Abdullah b. Ömer, Hasan-ı Basrî gibi sahâbî ve tâbiilerden hadis rivayet etmiş, kendisinden de Sâbit el-Bünânî, Süleyman et-Teymî, Katâde, Âsım el-Ahvel rivayette bulunmuştur. Çok hadis rivayet ettiği kaydedilmişse de Ali b. Medîni onun elli kadar hadis naklettiğini belirtmiştir. Rivayetleri *Kütüb-i Sitte*'de yer almıştır.

Hakkında verilen bilgiler Bekir b. Abdullâh'ın zühd ve takvâ sahibi bir fakih, **sika*** bir râvi ve ibretli nasihatlarıyla çevresine müessir olmuş bir vâiz olduğunu göstermektedir. Zenginler gibi giyinir, gönüllerini almak maksadıyla fakirlerle sohbet ederdi.

Kader konusunda münakaşa edildiğini duyduğu zaman bunu dinlemek için kalkıp iki rek'at namaz kılmayı tercih eden Bekir b. Abdullâh, doğru olması halinde sevap kazandırmayan, yanlış olması halinde insanı günaha sokan suzandan sakınmayı ısrarla tavsiye ederdi.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, VII, 209-211; *el-Cerh ve't-ta'dil*, II, 388; Ebû Nuaym, *Hilye*, II, 224-232; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, IV, 216-219; Zehabi, *A'lâmü'n-nübelâ*, IV, 532-536; a.mlf., *el-Kâşif* (Lecne), I, 108; İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, I, 484-485; Şa'rânî, *et-Tabakât*, I, 30-31; Münâvî, *el-Kevâkib*, I, 90.

İSMAİL L. ÇAKAN

BEKİR HÂKİ EFENDİ

(1882-1975)

Son devir din âlimlerinden.

Dağıstan'ın Karabağ eyaletinde doğdu. Babası Safioğulları'ndan Molla Ahmed, annesi Medine Hanım'dır. İlk tahsilini önce babasından, sonra Karabağ'da Seyyid Abdülaziz Çelebi'den gördü. Burada Arapça ve Farsça gramer bilgilerinin yanı sıra din ilimlerinin tahsilinde temel sayılan metinleri okudu. 1900 yılında ailesiyle birlikte hicret ederek önce Van'a, sonra Tokat'a gitti; ailesi Zile ilçesine bağlı Tefkiye köyünde iskân

edildi. Bekir Hâki o tarihte Tokat müftüsü olan Hacı Osman Efendi'nin derslerine devam ederek icâzet aldı. Bundan sonra İstanbul'a gitmek istediye de o sıralarda talebe-i ulûmun İstanbul'a gitmesine izin verilmediğinden bu arzusunun ancak 1912'de gerçekleştirildi. Tokat'ta çok iyi yetişmiş olan Bekir Hâki Efendi, gerek disiplinli çalışması gerekse zekâsı sayesinde, talebelik hayatının bundan sonraki bölümünde girdiği her seviyedeki imtihanı üstün derecelerle kazanmıştır.

İstanbul'un Süleymaniye semtindeki Yoğurtçuoğlu Medresesi'ne yerleşerek Fatih dersiâmlarından Muharrrem Lutfi Efendi'nin derslerine devam etti ve Haziran 1912'de ondan icâzet aldı. Aynı yıl İstanbul'da ilk defa açılan Medresetü'l-vâizîn imtihanını kazandı. 28 Haziran 1913'te Meclis-i Kebîr-i Maârif'te açılan imtihanı birincilikle kazandığı için Maârif Nezâreti tarafından Üsküp Dârülmuallimini edebiyât-ı Fârisiye hocalığına tayin edilirse de bazı sebeplerden ötürü bu göreve gidemedi. 1914 yılında açılan "ruûs imtihanı"nın üstün başarı ile kazanarak müderris unvanını aldı ve 27 Eylül 1914 tarihinden itibaren Beyazıt Dârülhilâfet-i Aliyye Medresesi ikinci sınıf birinci şube sarf ve lugat müderrisliğine tayin edildi. Bir yandan da Mek-teb-i Kuzât'a yazılarak 26 Haziran 1915'te buradan mezun oldu, böylece nâib (kadî) olma hakkını kazandı. 14 Mayıs 1917'de Muhallefât-ı Umûmiyye Kasmılığı dördüncü sınıf kâtipliğine, 18 Ağustos 1918'de Dârülhikmet-i İslâmiyye ikinci sınıf kâtipliğine, 22 Eylül 1920'den itibaren de İstanbul Kadılığı ikinci sınıf kâtipliğine tayin edildi. 15 Kasım 1920'de ise önceki memuriyeti olan Dârülhikmet-i İslâmiyye ikinci sınıf kâtipliğine tekrar getirildi. 12 Ağustos 1922'de Mahmud Paşa Mahkeme-i Şer'iyye ikinci sınıf kâtipliğine tayin edildi. 28 Kasım 1923'te İbtidâ-i Dâhil Medresesi ferâiz ve intikal müderrisi, 26 Ocak 1924'te ise Sahn Medresesi belâgat-ı Arabiyye müderrisi oldu. 4 Kasım 1924 tarihinde tevhid-i tedrisat kanunu ile medreseler lağvedilince görevine son verilen ve çok yetersiz olan dersiâm maaşıyla geçinmek zorunda kalan Bekir Hâki Efendi İstanbul Barosu'na bağlı olarak dokuz yıl avukatlık yaptı.

Soyadı kanunundan sonra Yener soyadını alan Bekir Hâki Efendi, 15 Haziran

Bekir Hâki Yener

1939'dan 1949'a kadar İstanbul Müftülüğü müsevvidliği yaptı. Bu tarihte kendi isteğiyle emekli oldu; daha sonra üç yıl kadar Süleymaniye Kütüphanesi'nde tasnif işinde çalıştı ve 1953'te buradan da ayrıldı. Aralık 1954'te tekrar memuriyete dönerek altı yıl süreyle Eminönü müftülüğü yaptı. 27 Mayıs 1960 ihtilâlinin ardından İstanbul Müftüsü Ömer Nusuhi Bilmen Diyanet İşleri başkanlığına getirilince Bekir Hâki Efendi 15 Haziran 1960'ta vekâleten, on beş gün sonra da asâleten onun yerine tayin edildi. Fakat dönemin İstanbul valisi ile ezanın Türkçe okunması konusunda ağır bir tartışma yapması üzerine 2 Mayıs 1961'de görevinden alınarak İstanbul Müftülüğü rapor törlüğüne getirildi. Bunun yanı sıra Ağustos 1961'den itibaren İstanbul merkez vâizliğine başladı. Bu dönemde Şehzadebaşı ve Fâtihi camilerinde verdiği vaazlara kalabalık ve seçkin bir cemaat devam etmiştir. Raportörlük görevinden Nisan 1964'te ayrılan Bekir Hâki Efendi Aralık 1965'te yeniden İstanbul müftülüğüne vekâleten tayin edildi ve 11 Kasım 1966'ya kadar bu görevde kaldı. Bundan sonra Ocak 1972'ye kadar İstanbul merkez vâizliğine devam etti. İlerlemiş yaşının da etkisiyle bu tarihte resmî görevlerden ayrıldı. 4 Mart 1975'te doksan üç yaşında vefat etti ve Edirnekapı Kabristanı'na defnedildi.

Üstün bir zekâ ve güçlü bir hafızaya sahip olan Bekir Hâki Efendi medrese sisteminin gereği olarak İslâmî ilimlerin her dalıyla ilgilenmişse de özellikle hadis ve Arap edebiyatı alanlarında otorite sayılmış, Türkçe, Arapça ve Farsça şiirler yazmıştır. Kendisi rindmeşrep ve mahviyetkârdı. Bundan dolayı son derece mütevazî bir hayat yaşadı. Son devir Osmanlı âlimlerinin çoğu gibi ne yazık ki o da eser vermemiştir.